

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи
з дисципліни: «Регіональна економіка»
для студентів денної форми навчання
спеціальності 6.030504 - «Економіка підприємства»

Затверджено методичною
радою університету,
протокол №   від   р.

Харків 2011

Укладачі: В.В. Блага
В.В. Благой

Кафедра економіки підприємства

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Регіональна економіка» відноситься до циклу професійної та практичної підготовки бакалаврів за напрямом «Економіка підприємства» та професійною спрямованістю на спец. 6.030504 «Економіка підприємства».

Предметом навчальної дисципліни є господарський комплекс України та її регіонів.

Метою викладання дисципліни є формування знань щодо теоретичних і практичних засад територіальної організації виробничих сил України, сучасного стану та напрямів регіонального розвитку економіки, а також екологічних знань, мислення та свідомості економістів.

У відповідності до робочої програми дисципліни «Регіональна економіка», окрім лекцій, практичних занять, відведені години на самостійну роботу студентів. Результатом цієї роботи є виконання індивідуального семестрового завдання студентами денної форми навчання.

Метою виконання індивідуального семестрового завдання є перевірка засвоєння знань, отриманих шляхом самостійного опрацювання теоретичних та практичних питань з дисципліни «Регіональна економіка».

Задача індивідуального семестрового завдання – опрацювання теоретичного матеріалу та виконання практичних завдань з засвоєння теорії регіональної економіки і регіонального розвитку, наукових засад регіональної економічної політики; оволодіння знаннями про територіальну і галузеву структури господарського комплексу України та її регіонів; об'єктивної необхідності раціонального та ефективного використання природних, науково-виробничих, людських ресурсів регіонів країни; засвоєння принципів раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища, понять про екологічний моніторинг, екологічні нормативи і стандарти.

Індивідуальне семестрове завдання складається з двох теоретичних питань та трьох практичних завдань, що відповідають індивідуальному варіанту. Варіант індивідуального семестрового завдання обирають згідно з номерами (двома останніми) залікової

книжки студента та відповідно до таблиці 1.1 (наприклад, якщо номер студентського квитка «001618», то використовуються передостання цифра тобто «1» і остання цифра «8»; у знайденій таким чином клітці таблиці 1.1 зазначені порядкові номери двох теоретичних питань індивідуального семестрового завдання та варіант у практичних завданнях, які необхідно розробити, для нашого приклада теоретичні питання № 8, 13, варіант у практичних завданнях - № 18.)

Таблиця 1.1 – Вибір варіанту для виконання теоретичних та практичних завдань індивідуального семестрового завдання

		Остання цифра залікової книжки									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
		номера теоретичних питань (№1,2)									
Передостання цифра залікової книжки	1	1,6	2, 7	3,8	4, 9	5, 10	6, 11	7, 12	8, 13	9, 14	10, 15
	2	11,2	12, 3	13, 4	14, 5	15, 6	16, 7	17, 8	18, 9	19, 10	20, 11
	3	21, 41	22, 42	23, 43	24, 44	25, 13	26, 14	27, 15	28, 16	29, 17	30, 18
	4	1, 16	2, 17	3, 18	4, 19	5, 20	6, 21	7, 22	8, 23	9, 24	10, 25
	5	11, 3	12, 41	13, 42	14, 43	15, 44	16, 8	17, 9	18, 10	19, 11	20, 12
	6	21, 7	22, 8	23, 9	24, 10	25, 11	26, 12	27, 13	28, 14	29, 15	30, 16
	7	31, 18	32, 19	33, 20	34, 21	35, 22	36, 23	37, 24	38, 25	39, 26	40, 27
	8	11, 28	12, 29	13, 30	14, 23	15, 24	16, 25	17, 26	18, 41	19, 42	20, 43
	9	21, 16	22, 17	23, 18	24, 19	25, 20	26, 21	27, 22	28, 23	29, 24	30, 25
	0	31, 13	32, 14	33, 15	34, 16	35, 17	36, 18	37, 19	38, 20	39, 21	40, 22
		Остання цифра залікової книжки									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
		варіант у практичних завданнях (№ 3, 4, 5)									
Передостання цифра залікової книжки	1	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	2	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
	3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	4	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	5	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
	6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	7	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
	8	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	9	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

1. ТЕМАТИКА ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

(№1, 2).

1. ... Екологічні проблеми Донецько-Придніпровського району.
- 2.... Екологічні проблеми Донецької та Луганської області.
- 3.... Екологічні проблеми Придніпровського району (Дніпропетровська та Запорізька області).
- 4.... Екологічні проблеми Північно-Східного району (Харківська, Сумська та Полтавська області).
- 5.... Екологічні проблеми Центрально-Поліського району (Київська, Чернігівська, Житомирська області).
- 6.... Екологічні проблеми Причорноморського району (Кримська автономна республіка, Миколаївська, Херсонська і Одеська області).
- 7.... Екологічні проблеми Карпатського району (Закарпатська, Львівська, Івано-Франківська, Чернівецька області).
- 8.... Екологічні проблеми Подільського району (Вінницька, Тернопільська, Хмельницька області).
- 9.... Екологічні проблеми Центрально-Українського району (Кіровоградська, Черкаська області).
- 10.. Екологічні проблеми Західно-Поліського району (Волинська, Рівненська області).
- 11.. Вплив металургійного підприємства на навколишнє середовище.
- 12.. Вплив енергетичного підприємства на навколишнє середовище.
- 13.. Вплив машинобудівельного підприємства на навколишнє середовище.
- 14.. Взаємодія об'єктів залізничного транспорту з навколишнім природним середовищем.
- 15.. Взаємодія об'єктів автомобільного транспорту з навколишнім природним середовищем.
- 16.. Взаємодія об'єктів морського та річкового транспорту з навколишнім природним середовищем.
- 17.. Взаємодія об'єктів повітряного транспорту з навколишнім природним середовищем.

18.. Забруднення навколишнього природного середовища при видобутку, транспортуванні та переробці вугілля.

19.. Забруднення навколишнього природного середовища від повітряних ліній електропередач.

20.. Відходи, їх розміщення та утилізація.

21.. Екологічні проблеми рік України.

22.. Наслідки Чорнобильської аварії.

23.. Екологічні проблеми енергетики.

24.. Проблеми раціонального природокористування в сільському господарстві України.

25.. Використання й охорона біологічних ресурсів України.

26.. Екологічні проблеми України.

27.. Світові екологічні проблеми.

28.. Використання й охорона ресурсів Чорного моря.

29.. Використання й охорона ресурсів Азовського моря.

30.. Зони екологічних катастроф в Україні.

31.. Війна і біосфера.

32.. Адміністративне регулювання природоохоронної діяльності.

33.. Методи економічної оцінки природних ресурсів.

34.. Антропогенний вплив на навколишнє природне середовище і його наслідки.

35.. Інформаційне забезпечення природоохоронної діяльності.

36.. Фінансування природоохоронної діяльності. Природоохоронні фонди.

37.. Форми міжнародного співробітництва в питаннях раціонального природокористування.

38.. Проблема раціонального природокористування в різних країнах.

39.. Розвиток охорони природи в Україні.

40.. Альтернативні джерела отримання енергії.

41.. Екологічна експертиза, її сутність, мета і завдання.

42.. Форми екологічної експертизи.

43.. Принципи екологічної експертизи. Загальні вимоги щодо її проведення.

2. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ (№ 3, 4, 5)

Завдання №3

Таблиця 2.1 – Варіанти завдань

№ варіанту	Тестові завдання
1	2
1	Назвіть екологічні проблеми теплових електростанцій: а) забруднення атмосфери важкими металами; б) забруднення атмосфери оксидами сірки; в) радіаційне забруднення водою; г) забруднення навколишнього середовища ртуттю; д) вилучення земель із сільськогосподарського обігу під тверді відходи; е) утворення в рельєфі шламонагромаджувачів; є) утворення синьо-зелених водоростей.
2	Вкажіть на екологічні проблеми гідроелектроенергетики: а) забруднення атмосфери оксидами сірки, азоту та вуглецю; б) вилучення земель під відходи; в) вилучення земель під водосховища; г) явище «біологічного вибуху» з інтенсивним утворенням синьо-зелених водоростей; д) підвищення вологості повітря; е) підтоплення підлеглих територій.
3	Відокремить еколого-економічні проблеми атомних електростанцій: а) радіаційне забруднення атмосфери; б) радіаційне забруднення гідросфери; в) поховання радіоактивних відходів; г) ймовірність аварії; д) вилучення земель під водосховища; е) забруднення атмосфери оксидами сірки, азоту та вуглецю; є) атомна енергетика — найдешевша; ж) атомна енергетика — втричі дорожча за газову.

Продовження таблиці 2.1

1	2
4	Назвіть екологічні проблеми функціонування металургійного комплексу: а) забруднення довкілля оксидами сірки; б) забруднення довкілля важкими металами; в) вилучення земель під тверді відходи; г) вилучення земель під шламонагромаджувачі; д) забруднення водойм; е) забруднення фтором і фтористими сполуками.
5	Сучасний металургійний завод викидає на 1 млн. т сталі: а) 800 тис. т шлаків; б) 100 тис. т пилу; в) 30 тис. т оксиду вуглецю; г) 8 тис. т двоокису сірки; д) 50 тис. т фтористого водню; е) 3 тис. т оксидів азоту; є) 5 тис. т ртуті.
6	Назвіть екологічні проблеми хімічної промисловості: а) велика водомісткість усіх галузей; б) шламонагромаджувачі, вміст токсичних речовин у яких перевищує 100 граничнодопустимих норм; в) забруднення атмосфери вуглеводами; г) забруднення атмосфери оксидами сірки та азоту; д) забруднення атмосфери важкими металами.
7	Виробництво мінеральних добрив супроводжується: а) великою кількістю твердих відходів — нефелінових «хвостів» і пилу; б) галітовими відходами і глинисто-сольовими шлаками; в) розсіюванням вуглеводів у радіусі до 25 км.
8	Негативними наслідками нераціонального зрошення земель є: а) вторинне підтоплення території; б) засолення ґрунтів; в) переущільнення орних і підорних горизонтів; г) забруднення водойм дренажними водами; д) зміна водного балансу на території та порушення режиму підземних вод.

Продовження таблиці 2.1

1	2
9	Негативні наслідки осушення боліт такі: а) зниження рівня ґрунтових вод; б) збільшення кількості посушливих днів; в) поява суховіїв; г) вторинне засолення ґрунтів; д) сильне підтоплення земель підземними водами; е) обміління малих рік; є) пожежі на торфовищах.
10	Транспортні системи зумовлюють такі проблеми: а) забруднення навколишнього середовища оксидами сірки, азоту, вуглецю; б) забруднення навколишнього середовища свинцем та його сполуками; в) забруднення навколишнього середовища бензпіреном; г) забруднення шумом; д) вилучення земель під шляхи сполучення та транспортні споруди; е) вилучення земель під відходи; є) травмування та смерть людей і тварин.
11	До наслідків антропогенного впливу на атмосферу належать: а) підвищення концентрації СО і СО₂; б) надходження в атмосферу сполук сірки; в) надходження малих газових сполук хлору і фтору; г) потепління клімату; д) зниження потужності озонового шару; е) коливання прозорості атмосфери; є) підвищення кислотності ґрунтів; ж) радіаційне забруднення атмосфери.
12	До проблем малих річок в Україні належать: а) замулення річок; б) обміління та висихання річок; в) забруднення річок хімічними добривами та хімікатами; г) забруднення відходами від тваринницьких комплексів; д) забруднення відходами промислових підприємств; е) забруднення комунальними відходами; є) інтенсивне розмноження синьо-зелених водоростей.

Продовження таблиці 2.1

1	2
13	У біосфері Землі виняткову роль відіграє ліс: а) поглинає CO_2 і поставляє кисень; б) сприяє збільшенню запасів ґрунтових вод; в) уповільнює ерозію ґрунтів; г) сприятливо впливає на клімат планети; д) регулює режим річок та ставків; е) зберігає вологу атмосферних опадів; є) зменшує забруднення атмосфери важкими металами.
14	Назвіть основні важелі господарського механізму управління процесом раціонального природокористування та охорони навколишнього природного середовища: а) екологічне законодавство; б) формування екологічної свідомості; в) економічні методи управління та регулювання природокористування та охорони навколишнього природного середовища; г) податки і штрафи за забруднення; д) платежі за ресурси; е) планування раціонального природокористування; є) державна екологічна експертиза; ж) система державно-адміністративного управління й контролю раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища; з) розроблення територіальних комплексних схем охорони природи.
15	Назвіть спеціально вповноважені центральні органи виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища та забезпечення раціонального використання надр: а) Міністерство охорони навколишнього природного середовища України; б) Державний комітет природних ресурсів України; в) Державний комітет з гідрометеорології; г) Кабінет Міністрів України; д) Міністерство охорони здоров'я України; е) Державний комітет водного господарства; є) Державний комітет з питань земельного господарства.

Продовження таблиці 2.1

1	2
16	Дайте визначення екологічного моніторингу: а) система точок контролю за станом компонентів навколишнього середовища; б) система екологічної інформації та статистики про стан навколишнього середовища; в) система спостережень, збирання, оброблення, передавання, збереження та аналізу інформації про стан навколишнього середовища; прогнозування його змін та розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття управлінських рішень.
17	За призначенням екологічний моніторинг здійснюється: а) загальний; б) стандартний; в) локальний; г) оперативний; д) кризовий; е) фоновий; є) науковий; ж) національний.
18	Назвіть рівні, на яких здійснюється екологічний моніторинг: а) локальний; б) загальний в) регіональний; г) науковий; д) національний; е) глобальний; є) державний.
19	Визначить, які форми платежів стягуються із забруднювачів у разі перевищення граничнодопустимих скидів і граничнодопустимих викидів: а) податки; б) штрафні платежі; в) рентні платежі; г) компенсаційні платежі.

Продовження таблиці 2.1

1	2
20	Дайте визначення граничнодопустимої концентрації речовин (ГДК): а) ГДК — це концентрація наявних у повітрі, воді чи ґрунті шкідливих домішок на певний час на певній території; б) ГДК — така маса шкідливої речовини в одиниці об'єму чи маси окремих компонентів біосфери, періодичний чи постійний, цілодобовий вплив якої на організм людини, тварин і рослин не викликає відхилень у нормальному їхньому функціонуванні протягом усього життя нинішнього та майбутнього поколінь; в) ГДК — така кількість токсичної речовини, яка доводиться до відома промислових підприємств екологічними комітетами для регламентації викидів у навколишнє середовище.
21	До економічних методів належать: а) платежі за ресурси та забруднення середовища; б) пільги в оподаткуванні підприємств; в) закриття підприємства; г) коротко- і довгострокові позички для реалізації проектів щодо природоохоронних пристроїв; д) передача частини коштів позабюджетних фондів охорони навколишнього природного середовища на довготривалих договірних умовах підприємствами для вживання заходів щодо гарантованого зниження викидів і скидів забруднювальних речовин; е) інвестиції на охорону природи, створення державного та регіональних екологічних фондів; є) притягнення до судової відповідальності за порушення екологічного законодавства.
22	У практиці управління розраховують такі види екологічних збитків: а) фактичні; б) престижні; в) можливі; г) відвернені; д) соціальні; е) ліквідовані; є) потенційні; ж) моральні.

Продовження таблиці 2.1

1	2
23	Назвіть прогресивні заходи розв'язання екологічних проблем у регіонах: а) будівництво очисних пристроїв; б) упровадження безвідхідних технологій; в) ресурсозберігаючі технології; г) енергозберігаючі технології; д) створення замкнених водо- і газооборотних систем; е) біотехнології.
24	Назвіть принципи екологічної політики економічно розвинених країн: а) принцип комплексності; б) принцип профілактики; в) принцип відповідальності; г) принцип кооперації; д) принцип екологічної оптимальності.
25	Які екологічні нормативи і стандарти якості середовища застосовуються в зарубіжних країнах? а) стандарти якості середовища; б) стандарти викидів шкідливих речовин у середовищі; в) стандарти озеленювання новобудов; г) комбінований показник забруднення атмосфери; д) стандарти на викиди автотранспортом; е) показники якості питної води, якості води в морях та внутрішніх водоймах; є) стандарти, які регламентують шум, вібрацію, неприємні запахи.
26	Призначення озонового шару Землі: а) сприяти кругообігу мінеральних речовин; б) не пропускати основну долю інфрачервоного випромінювання Сонця; в) не пропускати основну долю ультрафіолетового випромінювання Сонця ; г) усі відповіді вірні.
27	Не відносяться до штучних форм рельєфу: а) зсуви; б) кар'єри; в) кургани; г) виїмки.

Продовження таблиці 2.1

1	2
28	Екосистеми — це: а) частина географічної оболонки Землі; б) велика регіональна чи субконтинентальна система, що характеризується яким-небудь основним типом рослинності або іншою характерною особливістю ландшафту; в) будь-яка сукупність живих істот і середовище їхнього проживання, об'єднані в єдине функціональне ціле, що виникає на основі взаємозалежності та причинно-наслідкових зв'язків, які існують між окремими екологічними компонентами; г) організми, які синтезують із неорганічних сполук органічні речовини з використанням енергії Сонця або енергії, що вивільняється під час хімічних реакцій.
29	Один із пріоритетних напрямів екологічної політики в Україні: а) рекультивація ландшафтів; б) захист водоохоронних лісів; в) мінімізація накопичення промислових відходів; г) створення штучних біоценозів.
30	Мета створення єдиної системи природних кадастрів: а) узгодження критеріїв та показників обліку природних ресурсів; б) застосування єдиних підходів до економічної оцінки природних ресурсів; в) узгодження завдань щодо використання природних ресурсів на всіх рівнях управління; г) вірні відповіді а), б), в); д) вірні відповіді а), в).

Завдання №4

Таблиця 2.2 – Варіанти завдань

№ варіанту	Дайте визначення поняттю
1	2
1	- це будь-яка сукупність живих істот і середовище їхнього проживання, об'єднані в єдине функціональне ціле, що виникає на основі взаємозалежності та причинно-наслідкових зв'язків, які існують між окремими екологічними компонентами.
2	- це систематизовані зведення даних, що відображають якісний і кількісний опис природних ресурсів з їх економічною оцінкою.
3	- це вплив людства на біосферу у процесі господарської діяльності.
4	- це зміни, внесені у природу діяльністю людини.
5	- це води, що споживалися промисловим виробництвом, комунальним, сільським господарством, а також ті, що пройшли через забруднену територію; води, відведені після використання у побутовій чи виробничій діяльності людей.
6	- це погіршення природного середовища життя людини; погіршення природних умов і соціального життя (наприклад, у деяких містах).
7	- це зняття радіоактивного забруднення з поверхні предметів і ґрунту.
8	- це значний простір в озоносфері планети з помітно зниженим (до 50 %) вмістом озону.
9	- це дощ (сніг), підкислений (число рН нижче 5,6) через розчинення в атмосферній волозі промислових викидів (SO ₂ , NO _x , HCl та ін).
10	- це привнесення в середовище або виникнення в ньому нових, не характерних для нього фізичних, інформаційних чи біологічних агентів або перевищення конкретного середнього багаторічного рівня концентрації агентів у середовищі, які нерідко призводять до негативних наслідків.
11	- це забруднення, що виникає внаслідок діяльності людей, у тому числі їхнього прямого чи опосередкованого впливу на природне середовище та його забруднення.
12	- це комплекс заходів, спрямованих на відновлення продуктивності порушених земель і на поліпшення умов навколишнього середовища.

Продовження таблиці 2.2

1	2
13	- це система спостережень, збирання, оброблення, передавання, збереження та аналізу інформації про стан навколишнього природного середовища, прогнозування його змін.
14	- це граничнодопустима концентрація речовин, які надходять або містяться в середовищі; допускається нормативними актами.
15	- це якісно-кількісний показник, дотримання якого гарантує безпечні або оптимальні умови існування людини.
16	- це фактичні чи можливі економічні та соціальні втрати, що виникають унаслідок певних подій чи явищ, у тому числі змін природного середовища, його забруднення.
17	- це усі види збитків, що завдаються населенню, комунальному господарству, лісовому й сільському господарству, промисловості від забруднення навколишнього середовища; виражені у вартісній формі.
18	- це збитки, що завдаються населенню забрудненням середовища проживання. Виражаються в підвищенні захворюваності населення, високій дитячій смертності, скороченні середньої тривалості життя.
19	- це грошове відшкодування підприємствами економічних збитків, завданих господарству та здоров'ю людей.
20	- це показник, що характеризує витрати енергії на одиницю продукції чи національного доходу.
21	- це показник, що характеризує розмір матеріальних затрат на одиницю продукції (роботи) у грошовому вираженні.
22	- це сукупний вид діяльності, що охоплює широку систему господарчих заходів, розглядає в комплексі вплив на зовнішню природну середу та прямо пов'язаний з розвитком промисловості, сільського господарства та невиробничої сфери.
23	- це покращення відкритої моделі виробництва за рахунок удосконалення технічних засобів з метою економії природних ресурсів та зменшення шкідливих викидів, створення спеціальних очисних споруд, впровадження маловідходних та замкнених технологій, організація використання відходів одних підприємств іншими, а також утилізація відходів споживання.

Продовження таблиці 2.2

1	2
24	- це система організаційно-господарчих та технічних заходів з покращення природної середовища життя людей, лісо- та охото господарських територій (розрізняють обводнювальну та осушувальну).
25	- це багатоцільова інформаційна система, основні задачі якої - спостереження, оцінка та прогноз стану природної середовища під впливом антропогенного тиску.
26	- це використання одного або декілька природних ресурсів одночасно з урахуванням охорони навколишнього природного середовища та дотримання вимог раціонального використання та відтворення природних ресурсів.
27	- це основний нормативно-технічний документ, що включає дані про використання ресурсів та вплив підприємства на навколишнє природне середовище.
28	нанесення збитку супротивнику шляхом впливу на середовище його існування (забруднення або зараження повітря, води, ґрунту, винищення флори та фауни).
29	- це метод видалення небажаних речовин та мікроорганізмів із побутових та промислових стічних вод, що заснований на здатності організмів до руйнування (мінералізації) забруднювачів органічного походження.
30	- це природна аномалія (тривала повінь, тривала засуха, масовий мор скоту та т.п.), що часто виникає за допомогою прямого або опосередкованого впливу людини на природні процеси, та може приводити до гостро несприятливим економічним наслідкам або масової загибелі людей та біоти у межах визначеного регіону.

Завдання №5

Таблиця 2.3 – Варіанти завдань

№ варіанту	Задача																				
1	2																				
1	Розрахувати та визначити, який із наведених варіантів природоохоронних заходів слід обрати, якщо відомо: <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; margin-top: 10px;"> <thead> <tr> <th style="width: 10%;">Варіант</th> <th style="width: 20%;">Загальні капітальні вкладення, грн.</th> <th style="width: 15%;">Обсяг очищеної води, м³/рік</th> <th style="width: 20%;">Собівартість очищення 1 м³ води, грн.</th> <th style="width: 35%;">Коефіцієнт ефективності капітальних вкладень</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">16 000</td> <td style="text-align: center;">130</td> <td style="text-align: center;">90</td> <td style="text-align: center;">0,3</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">2</td> <td style="text-align: center;">12 000</td> <td style="text-align: center;">150</td> <td style="text-align: center;">85</td> <td style="text-align: center;">0,3</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">3</td> <td style="text-align: center;">22 000</td> <td style="text-align: center;">150</td> <td style="text-align: center;">100</td> <td style="text-align: center;">0,3</td> </tr> </tbody> </table>	Варіант	Загальні капітальні вкладення, грн.	Обсяг очищеної води, м ³ /рік	Собівартість очищення 1 м ³ води, грн.	Коефіцієнт ефективності капітальних вкладень	1	16 000	130	90	0,3	2	12 000	150	85	0,3	3	22 000	150	100	0,3
Варіант	Загальні капітальні вкладення, грн.	Обсяг очищеної води, м ³ /рік	Собівартість очищення 1 м ³ води, грн.	Коефіцієнт ефективності капітальних вкладень																	
1	16 000	130	90	0,3																	
2	12 000	150	85	0,3																	
3	22 000	150	100	0,3																	
2	Розрахувати вартість ділянки землі під будинком, якщо відомо що: - Річна орендна плата за приміщення – 1000 \$ за 1 м²; - Операційні витрати – 500 \$ за 1 м²; - Площа приміщень, що здаються в оренду – 1000 м²; - Вартість будинку з урахуванням зношування. Розрахована витратним методом, складає 900 000 \$; - Ставка дисконтування – 10 %; - Коефіцієнт капіталізації для будинків – 12 %.																				
3	Визначите ефект від впровадження на підприємствах металургійної промисловості нових установок з очищення шкідливих викидів в атмосферу. Проектування і виготовлення установки розраховано на 3 роки, причому вартість проектних робіт оцінюється в 90 тис. грн.: 1 рік – 30 тис. грн., 2 рік – 30 тис. грн., 3 рік – 30 тис. грн. Впровадження установки дає можливість: використовувати у виробництві зворотну сировину, одержуючи щорічно 5 т додаткової продукції за ціною 500 грн. / т; зменшити викиди шкідливих речовин в атмосферу в кількості 7 т за рік, за що підприємство виплачувало штрафи в сумі 1000 грн. / т. Нормативний термін експлуатації установки складає 12 років.																				

Продовження таблиці 2.3

1	2																				
4	Проект з освоєння природного об'єкта розрахований на 2 роки та вимагає інвестицій на суму 280 000 грн. Очікується, що наприкінці першого року можна одержати дохід у сумі 200 000 грн., наприкінці другого – 150 000 грн. Однак інвестиції необхідно робити в даний проміжок часу, а доходи будуть надходити пізніше. Визначте дисконтований період окупності проекту, якщо ставка банківського відсотка прогнозується на рівні 12 %.																				
5	Розрахувати лісову ренту, якщо відомо: - Обсяг лісу, який щорічно можна вирубувати на оцінюваній ділянці землі (розрахункова лісосіка) – 600 м³. - Витрати: плата за ліс на корені – 70 грн. /м³; заготівля лісу – 40 грн. /м³; вивезення лісу – 300 грн. /м³; - Норма прибутку – 25 %; - Ціна реалізації круглого лісу – 800 грн. /м³; - Ставка дисконтування – 22 %.																				
6	Розрахувати та визначите, який із наведених варіантів природоохоронних заходів слід обрати, якщо відомо: <table border="1" data-bbox="408 1043 1426 1348"> <thead> <tr> <th data-bbox="408 1043 561 1218">Варіант</th> <th data-bbox="561 1043 769 1218">Загальні капітальні вкладення, грн.</th> <th data-bbox="769 1043 951 1218">Обсяг очищеної води, м³/рік</th> <th data-bbox="951 1043 1184 1218">Собівартість очищення 1 м³ води, грн.</th> <th data-bbox="1184 1043 1426 1218">Коефіцієнт ефективності капітальних вкладень</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="408 1218 561 1258">1</td> <td data-bbox="561 1218 769 1258">205 000</td> <td data-bbox="769 1218 951 1258">100 000</td> <td data-bbox="951 1218 1184 1258">15 000</td> <td data-bbox="1184 1218 1426 1258">0,2</td> </tr> <tr> <td data-bbox="408 1258 561 1299">2</td> <td data-bbox="561 1258 769 1299">320 000</td> <td data-bbox="769 1258 951 1299">100 000</td> <td data-bbox="951 1258 1184 1299">20 000</td> <td data-bbox="1184 1258 1426 1299">0,2</td> </tr> <tr> <td data-bbox="408 1299 561 1348">3</td> <td data-bbox="561 1299 769 1348">445 000</td> <td data-bbox="769 1299 951 1348">150 000</td> <td data-bbox="951 1299 1184 1348">30 000</td> <td data-bbox="1184 1299 1426 1348">0,2</td> </tr> </tbody> </table>	Варіант	Загальні капітальні вкладення, грн.	Обсяг очищеної води, м ³ /рік	Собівартість очищення 1 м ³ води, грн.	Коефіцієнт ефективності капітальних вкладень	1	205 000	100 000	15 000	0,2	2	320 000	100 000	20 000	0,2	3	445 000	150 000	30 000	0,2
Варіант	Загальні капітальні вкладення, грн.	Обсяг очищеної води, м ³ /рік	Собівартість очищення 1 м ³ води, грн.	Коефіцієнт ефективності капітальних вкладень																	
1	205 000	100 000	15 000	0,2																	
2	320 000	100 000	20 000	0,2																	
3	445 000	150 000	30 000	0,2																	
7	Визначити ефект від впровадження на підприємствах металургійної промисловості нових установок з очищення шкідливих викидів в атмосферу. Проектування і виготовлення установки розраховано на 2 роки, причому вартість проектних робіт оцінюється в 56 тис. грн.: 1 рік – 26 тис. грн., 2 рік – 30 тис. грн. Впровадження установки дає можливість: використовувати у виробництві зворотну сировину, одержуючи щорічно 3 т додаткової продукції за ціною 1 тис. грн. / т; зменшити викиди шкідливих речовин в атмосферу в кількості 5 т за рік, за що підприємство виплачувало штрафи в сумі 900 грн. / т. Нормативний термін експлуатації установки складає 8 років.																				

Продовження таблиці 2.3

1	2
8	Розрахувати вартість ріллі на основі земельної ренти, якщо відомо: - Урожайність пшениці – 2500 кг / га; - Ціна реалізації пшениці – 4,4 грн. / кг; - Сумарні витрати з вирощування пшениці з урахуванням норми прибутку – 3,4 грн. / кг; - Ставка дисконтування – 25 %.
9	Проект з освоєння природного об'єкта розрахований на 3 роки та вимагає інвестицій на суму 100 000 грн. Очікується, що наприкінці першого року можна одержати дохід у сумі 100 000 грн., наприкінці другого – 200 000 грн.; третього – 300 000 грн. Однак інвестиції необхідно робити в даний проміжок часу, а доходи будуть надходити пізніше. Визначите дисконтований період окупності проекту, якщо ставка банківського відсотка прогнозується на рівні 20 %.
10	Розрахувати вартість ділянки лісу на основі лісової ренти, якщо відомо: - Обсяг лісу, який щорічно можна вирубувати на оцінюваній ділянці землі (розрахункова лісосіка) – 300 м3. - Витрати: плата за ліс на корені – 60 грн. /м3; заготівля лісу – 40 грн. /м3; вивезення лісу – 200 грн. /м3; - Норма прибутку – 15 %; - Ціна реалізації круглого лісу – 700 грн. /м3; - Ставка дисконтування – 20 %.
11	Розрахувати вартість ділянки землі під будинком, якщо відомо що: - Річна орендна плата за приміщення – 800 грн. за 1 м2; - Операційні витрати – 300 грн. за 1 м2; - Площа приміщень, що здаються в оренду – 5000 м2; - Вартість будинку з урахуванням зношування. Розрахована витратним методом, складає 800 000 грн.; - Ставка дисконтування – 25 %; - Коефіцієнт капіталізації для будинків – 15 %.

Продовження таблиці 2.3

1	2
12	Визначити ефект від впровадження на підприємствах металургійної промисловості нових установок з очищення шкідливих викидів в атмосферу. Проектування і виготовлення установки розраховано на 3 роки, причому вартість проектних робіт оцінюється в 70 тис. грн.: 1 рік – 30 тис. грн., 2 рік – 20 тис. грн., 3 рік – 20 тис. грн. Впровадження установки дає можливість: використовувати у виробництві зворотну сировину, одержуючи щорічно 3 т додаткової продукції за ціною 700 грн. / т; зменшити викиди шкідливих речовин в атмосферу в кількості 5 т за рік, за що підприємство виплачувало штрафи в сумі 800 грн. / т. Нормативний термін експлуатації установки складає 15 років.
13	Проект з освоєння природного об'єкта розрахований на 5 років та вимагає інвестицій на суму 120 000 грн. Очікується, що наприкінці першого року можна одержати дохід у сумі 50 000 грн., наприкінці другого – 100 000 грн.; третього – 100 000 грн., четвертого – 100 000 грн., п'ятого – 50 000 грн. Однак інвестиції необхідно робити в даний проміжок часу, а доходи будуть надходити пізніше. Визначите чисту дисконтовану вартість проекту, якщо ставка банківського відсотка прогнозується на рівні 10 %.
14	Розрахувати гірську ренту родовища срібла, якщо відомо: - Ціна реалізації срібла – 10,4 \$/г; - Середні витрати – 9,4 \$/г; - Річний обсяг видобутку срібла – 6000 кг; - Період відпрацювання запасів – 20 років; - Вартість гірського устаткування з урахуванням його зношування - 19 млн. \$; - Ставка дисконтування – 12 % - Коефіцієнт капіталізації для гірського устаткування (норма прибутку та норма відшкодування капіталу або амортизація) – 10%.
15	Розрахувати чистий операційний дохід, одержуваний при вирощуванні пшениці (земельну ренту), якщо відомо: - Урожайність пшениці – 3800 кг / га; - Ціна реалізації пшениці – 5,7 грн. / кг; - Сумарні витрати з вирощування пшениці з урахуванням норми прибутку – 3,7 грн. / кг; - Ставка дисконтування – 15 %.

Продовження таблиці 2.3

1	2				
16	Розрахувати та визначити, який із наведених варіантів природоохоронних заходів слід обрати, якщо відомо:				
	Варіант	Капітальні вкладення на 1 м ³ води, грн.	Обсяг очищеної води, м ³ /рік	Загальна собівартість очищення води, грн.	Коефіцієнт ефективності капітальних вкладень
	1	3 600	200	110 000	0,1
	2	4 300	180	100 000	0,1
3	3 000	250	150 000	0,1	
17	Розрахувати вартість ріллі на основі земельної ренти, якщо відомо: - Урожайність пшениці – 2500 кг / га; - Ціна реалізації пшениці – 4,4 грн. / кг; - Сумарні витрати з вирощування пшениці з урахуванням норми прибутку – 3,4 грн. / кг; - Ставка дисконтування – 25 %.				
18	Проект з освоєння природного об'єкта розрахований на 3 роки та вимагає інвестицій на суму 100 000 грн. Очікується, що наприкінці першого року можна одержати дохід у сумі 100 000 грн., наприкінці другого – 200 000 грн.; третього – 300 000 грн. Однак інвестиції необхідно робити в даний проміжок часу, а доходи будуть надходити пізніше. Визначите дисконтований період окупності проекту, якщо ставка банківського відсотка прогнозується на рівні 20 %.				
19	Розрахувати вартість ділянки лісу на основі лісової ренти, якщо відомо: - Обсяг лісу, який щорічно можна вирубувати на оцінюваній ділянці землі (розрахункова лісосіка) – 300 м³. - Витрати: плата за ліс на корені – 60 грн. /м³; заготівля лісу – 40 грн. /м³; вивезення лісу – 200 грн. /м³; - Норма прибутку – 15 %; - Ціна реалізації круглого лісу – 700 грн. /м³; - Ставка дисконтування – 20 %.				

Продовження таблиці 2.3

1	2
20	Визначити ефект від впровадження на підприємствах металургійної промисловості нових установок з очищення шкідливих викидів в атмосферу. Проектування і виготовлення установки розраховано на 3 роки, причому вартість проектних робіт оцінюється в 70 тис. грн.: 1 рік – 30 тис. грн., 2 рік – 20 тис. грн., 3 рік – 20 тис. грн. Впровадження установки дає можливість: використовувати у виробництві зворотну сировину, одержуючи щорічно 3 т додаткової продукції за ціною 700 грн. / т; зменшити викиди шкідливих речовин в атмосферу в кількості 5 т за рік, за що підприємство виплачувало штрафи в сумі 800 грн. / т. Нормативний термін експлуатації установки складає 15 років.
21	Проект з освоєння природного об'єкта розрахований на 5 років та вимагає інвестицій на суму 120 000 грн. Очікується, що наприкінці першого року можна одержати дохід у сумі 50 000 грн., наприкінці другого – 100 000 грн.; третього – 100 000 грн., четвертого – 100 000 грн., п'ятого – 50 000 грн. Однак інвестиції необхідно робити в даний проміжок часу, а доходи будуть надходити пізніше. Визначите чисту дисконтовану вартість проекту, якщо ставка банківського відсотка прогнозується на рівні 10 %.
22	Розрахувати гірську ренту родовища срібла, якщо відомо: - Ціна реалізації срібла – 10,4 \$/г; - Середні витрати – 9,4 \$/г; - Річний обсяг видобутку срібла – 6000 кг; - Період відпрацьовування запасів – 20 років; - Вартість гірського устаткування з урахуванням його зношування - 19 млн. \$; - Ставка дисконтування – 12 % - Коефіцієнт капіталізації для гірського устаткування (норма прибутку та норма відшкодування капіталу або амортизація) – 10%.

Продовження таблиці 2.3

1	2
23	Визначити ефект від впровадження на підприємствах металургійної промисловості нових установок з очищення шкідливих викидів в атмосферу. Проектування і виготовлення установки розраховано на 2 роки, причому вартість проектних робіт оцінюється в 60 тис. грн.: 1 рік – 40 тис. грн., 2 рік – 20 тис. грн. Впровадження установки дає можливість: використовувати у виробництві зворотну сировину, одержуючи щорічно 8 т додаткової продукції за ціною 1500 грн. / т; зменшити викиди шкідливих речовин в атмосферу в кількості 10 т за рік, за що підприємство виплачувало штрафи в сумі 500 грн. / т. Нормативний термін експлуатації установки складає 9 років.
24	Проект з освоєння природного об'єкта розрахований на 4 роки та вимагає інвестицій на суму 200 000 грн. Очікується, що наприкінці першого року можна одержати дохід у сумі 100 000 грн., наприкінці другого – 100 000 грн.; третього – 70 000 грн.; четвертого – 30 000 грн. Однак інвестиції необхідно робити в даний проміжок часу, а доходи будуть надходити пізніше. Визначите чисту дисконтовану вартість проекту, якщо ставка банківського відсотка прогнозується на рівні 16 %.
25	Розрахувати чистий операційний дохід, одержуваний при вирощуванні пшениці (земельну ренту), якщо відомо: - Урожайність пшениці – 3800 кг / га; - Ціна реалізації пшениці – 5,7 грн. / кг; - Сумарні витрати з вирощування пшениці з урахуванням норми прибутку – 3,7 грн. / кг; - Ставка дисконтування – 15 %.
26	Проект з освоєння природного об'єкта розрахований на 2 роки та вимагає інвестицій на суму 280 000 грн. Очікується, що наприкінці першого року можна одержати дохід у сумі 200 000 грн., наприкінці другого – 150 000 грн. Однак інвестиції необхідно робити в даний проміжок часу, а доходи будуть надходити пізніше. Визначите дисконтований період окупності проекту, якщо ставка банківського відсотка прогнозується на рівні 12 %.

Продовження таблиці 2.3

1	2
27	Розрахувати вартість ріллі на основі земельної ренти, якщо відомо: - Урожайність пшениці – 2500 кг / га; - Ціна реалізації пшениці – 4,4 грн. / кг; - Сумарні витрати з вирощування пшениці з урахуванням норми прибутку – 3,4 грн. / кг; - Ставка дисконтування – 25 %.
28	Визначити ефект від впровадження на підприємствах металургійної промисловості нових установок з очищення шкідливих викидів в атмосферу. Проектування і виготовлення установки розраховано на 3 роки, причому вартість проектних робіт оцінюється в 90 тис. грн.: 1 рік – 30 тис. грн., 2 рік – 30 тис. грн., 3 рік – 30 тис. грн. Впровадження установки дає можливість: використовувати у виробництві зворотну сировину, одержуючи щорічно 5 т додаткової продукції за ціною 500 грн. / т; зменшити викиди шкідливих речовин в атмосферу в кількості 7 т за рік, за що підприємство виплачувало штрафи в сумі 1000 грн. / т. Нормативний термін експлуатації установки складає 12 років.
29	Визначити ефект від впровадження на підприємствах металургійної промисловості нових установок з очищення шкідливих викидів в атмосферу. Проектування і виготовлення установки розраховано на 3 роки, причому вартість проектних робіт оцінюється в 70 тис. грн.: 1 рік – 30 тис. грн., 2 рік – 20 тис. грн., 3 рік – 20 тис. грн. Впровадження установки дає можливість: використовувати у виробництві зворотну сировину, одержуючи щорічно 3 т додаткової продукції за ціною 700 грн. / т; зменшити викиди шкідливих речовин в атмосферу в кількості 5 т за рік, за що підприємство виплачувало штрафи в сумі 800 грн. / т. Нормативний термін експлуатації установки складає 15 років.
30	Розрахувати лісову ренту, якщо відомо: - Обсяг лісу, який щорічно можна вирубувати на оцінюваній ділянці землі (розрахункова лісосіка) – 600 м³. - Витрати: плата за ліс на корені – 70 грн. /м³; заготівля лісу – 40 грн. /м³; вивезення лісу – 300 грн. /м³; - Норма прибутку – 25 %; - Ціна реалізації круглого лісу – 800 грн. /м³; - Ставка дисконтування – 22 %.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Екологічний менеджмент: Навчальний посібник / За ред. В.Ф. Семенова, О.Л. Михайлюк. – Київ, Центр навчальної літератури, 2004. – 407 с.
2. Основы экологии и природопользования. Учебное пособие / Дикань В.Л., Дейнека А.Г. Позднякова Л.А., Михайлов И.Д., Каграманян А.А. – Харьков: ООО «Олант», 2005. – 384 с.
3. Бобылев С.Н., Ходжаев А.Ш. Экономика природопользования. Учебное пособие. – М.: Теис, 2001. – 247 с.
4. Буркинский Б.В., Ковалева Н.Г. Экономические проблемы природопользования. – К.: Наукова думка, 2005. – 142 с.
5. Глухов В.В., Лисочкина Т.В., Некрасова Т.П. Экономические основы экологии. – С.-Петербург: Специальная литература, 2002. – 304 с.
6. Оуэн О.С. Охрана природных ресурсов. – М.: Колос, 1997. – 418 с.
7. Сахаев В.Г., Щербицкий В.В. Экономика природопользования и охрана окружающей среды. – К.: Вища школа, 2004. – 263 с.
8. Хачатуров Т.С. Экономика природопользования. – М.: Экономика, 2001. – 374 с.
9. Экологическое оздоровление экономики / Вовняк В.Я., Фейтельман Н.Г., Арбатов А.А. и др. – М.: Наука, 2004. – 224 с.
10. Павлова Е.И. Экология транспорта: Учебник для вузов. – М.: Транспорт, 2000. – 248 с.
11. Авраменко И.М. Природопользование: Учебно-методическое пособие. - Белгород, 2002. – 126 с.
12. Арустамов Э.А. и др. Экологические основы природопользования: Учебное пособие. – Москва, 2001. – 144 с.
13. Гирусов Э.В. и др. Экология и экономика природопользования: ученик для вузов. - М.: «Эдиториал», 1998. – 192 с.
14. Пахомова Н.В., Рихтер К.К. Экономика природопользования и экологический менеджмент. - Санкт-Петербург: Питер, 1999. – 208 с.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи
з дисципліни: «Регіональна економіка»
для студентів денної форми навчання
спеціальності 6.030504 - «Економіка підприємства»

Укладачі:

Блага Вікторія Вікторівна
Благой Віталій Валерійович

Відповідальний за випуск:

І.А. Дмитрієв